

Umsögn um tillögu til þingsályktunar um mótun stefnu sem eflir fólk af erlendum uppruna til þátttöku í íslensku samfélagi. Þingskjal 305-274.

Það er löngu orðið tímabært með opinber stefnumótun um málefni innflytjanda, því er svo sannarlega tilefni til að fagna þessari þingsályktunartillögu.

Það er þó nokkrir þættir í henni sem mætti endurskoða. Til dæmis má finna gildishlaðnar staðhæfingar án tilvitnana í rannsóknir sem gæti styrkt þær. Eins og „á Norðurlöndum er að finna samkeppnishæfustu samfélög í heimi með jafnrétti, velferð og samfélagslega ábyrgð í fyrirrúmi“. Ef litið er nánar á hugtakið jafnrétti má til dæmis sjá að á Íslandi hefur jafnréttishugtakið lengi vel nær eingöngu táknað jafnrétti kynjanna. Það er ekki fyrr enn haustið 2018 sem jafnréttisstofa var gert að vinna með jafnrétti á breiðari grundvelli en eingöngu kynjajafnrétti.

Eins er algengt að jafnréttisáætlanir á vinnustöðum þar sem fleiri en 25 manns starfa nái eingöngu til jafnréttis milli kynjanna. Hér hefur alþingi verk að vinna með að uppfæra „jafnréttislögin“ svo kölluð og einnig að endurskoða eigin jafnréttisáætlun með tillit til uppruna, fötlunar og fleira. Þó að þetta virðist vonandi vera á réttri leið, er mikilvægt að við viðurkennum fyrir sjálfum okkur að við eigum töluvert verk að vinna hér á landinu áður en við getum talað um jafnrétti í fyrirrúmi.

Endurskoðun á hugtakinu jafnrétti er einmitt mikilvægur líður í að bæta stöðu innflytjenda hér á landi og mótun stefnu um málefni innflytjanda getur þar auðvitað gengt mikilvægu hlutverki.

Annað hugtak sem mætti að skilgreina betur er „íslenskt samfélag“, en það er notað í þessi ályktunartillaga án frekar skilgreiningar. Hvað er eiginlega átt við með „Íslenskt samfélag“? Hugtakið „innflytjandi“ er nota bene þó skilgreint, það má velta því fyrir sér af hverju það er skilgreint en ekki „íslenskt samfélag“.

Mikilvægt er að forðast orðræðu þar sem „innflytjendur“ og „íslenskt samfélag“ eru sett upp sem andstæður eða tvennt ólíkt, þó svo að það sé gert með besta ásteningi og í sambandi við umræður um hvernig á að sameina þetta tvennt. Slík orðræða getur líka verið á skjön við hugmyndir um fjölpjódlegt samfélag.

Eins mætti líka skilgreina markmið stefnunnar með skýrari hætti. Í upphafi þingsályktunartillögunnar er talað um að efla þátttöku fólks af erlendu uppruna í íslensku samfélagi. Í niðurlagi er hins vegar frekar lögð áhersla á að vinna gegn þjóðernishyggju og andúð á útlendingum á Íslandi. Ekki er sýnt fram á með sannfarandi hætti í þessari þingsályktunartillögu að því efla þátttöku innflytjenda fylgi þar með minni þjóðernishyggja. Hvoru tveggja eru mjög mikilvæg málefni sem ber að vinna markvisst með. Þetta eru ólík málefni sem þó að þau tengist þá verður að takast á við þau á ólíkan hátt og þau snúa að á sumu leyti að ólíkum hópum.

Því er spurning hvort þetta ætti ekki frekar að vera sitthvort stefnan. Annar möguleiki væri að kalla stefnuna sem hér er um að ræðir „stefnu um málefni innflytjenda“ eða eitthvað í þeim dúr, því undir því heiti rúmast betur að vinna gegn þjóðernishyggja.

Að lokum vil ég undirstrika mikilvægi þess að gefa sem flestum innflytjendum tækifæri til að koma að þessari stefnumótun ef hún verður að veruleika. Þegar drög að stefnu liggja fyrir ætti ekki að opinbera þau eingöngu á formlegri íslensku heldur líka á auðlesinni íslensku ásamt öðrum tungumálum, með því markmiði að stuðla að betra aðgengi þeirra sem málið varðar. Það eru nú þrátt fyrir allt innflytjendur sem eru til umfjöllunar. Sérstaklega er þetta aðgengi mikilvægt í ljósi þess yfirlýsta ásetnings tillögunnar að efla einmitt þátttöku innflytjenda í íslensku samfélagi og einn líður í því er auðvitað að gefa okkur tækifæri til að taka þátt í að móta slíka stefnu.